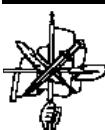

Ապահով

Հիմնադրված է 1991 թվականին: 16 (400) 1-16 նոյեմբեր, 2016թ.

ԵՐԿԾԱԲԱՌԱՋԱՆ ԱՐԳԱԽԻ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ պաշտոնաթերթ

ՄԵՆՔ ԻԿԱՄՎԱՆԳՈՒՄ

www.aparaj.am

ԽՄբագրական

Զարգացման կարեւոր փուլ

Յուրաքանչյուր պետություն իր կառավարման համակարգը ձեւավորում է՝ Ելեկով տվյալ երկրի պատմությունից, աշխարհագրական դիրքից, ազգային ավանդույթներից, արժեքներից եւ դրանց հիման վրա ձեւավորված մտածողությունից եւ քաղաքական մտքի զարգացման մակարդակից: Իսկ այդ կառավարման համակարգը պետք է ընկալեի եւ ընդունեի լինի տվյալ երկրի ժողովրդի կողմից ու գործնական արդյունքներ ապահովի հատկապես միջազգային հանունական և ամ առ երևուների հետ հարաբերություններ:

Կերոնշյալ հաստատումից Ելեկով՝ հնարավոր չէ,
եւ ոչ Ել անգամ պատկերացնելի, որ, օրինակ, Սեծ
Բրիտանիայի խորհրդարանական համակարգն ու
խորհրդարանում տիրող պավանդույթները հնարավոր
է տարածել աշխարհի որեւէ երկրում։ Խոկ տարածե-
լու դեպքում՝ արդյունքն այլ բան չէ, բացի փլուզու-
մից։ Նոյն վախճանը՝ փլուզումը, պետք է ակնկայել-
եթ ճապոնիայի կայսեր ավանդույթները, այդ թվում
պարզ ժողովրդի առաջ խոնարհումները, տեղափոխ-
մելն Վենիձորավան ասասար։

զես Վիստոյան պալատի:
Կառավարման համակարգում տեղ գտած այս բոլոր պավանդութենքը մաս են կազմում եւ իրենց մեջ խոտանում են շատ ավելի իմաստ ու իորիրդանիք դրույց բացակայությունն իրող կարող է խարիսխել կառավարման համակարգում:

Այժմ աշխարհում տիրող նմանօրինակ ավանդույթները եւ, այսպէս ասած, արարողակարգերն առնված են Եվրոպական եւ հատկապես ֆրանսիայի հետհեղափոխական ժամանակների կարգերից Իհարկե, չի կարելի Ժնտել նաեւ Վենետիկյան ազդեցությունը՝ հատկապես դիվանագիտական արարութասութերում:

Ասկան Արեւելու շատ ամեն իրավակի է:

Օսպայս Արեւելքը շատ ավելի խորային է:
Եթե այսօրվա Արեւմուտքին համարենք Ներկա աշխարհի քաղաքականության, քաղաքակրթության մատուցողը, ապա Արեւելքը դեռ շատ ավելի վաղ աշխարհին Մատուցել է քաղաքականության բարոյականությունը՝ իշխանավորի վարչականուները: Դա արտացոլվել է արեւելյան փիլիսոփայությամբ հեռու արեւելյան կրոնական, ինչպես նաև ժողովրդի մեջ հազարամյակներ ապրող եպոսներում եւ ավանդապատումներում: Այլ կերպ ասած՝ Արեւմուտքը տարան է ճեւավորում, Արեւելքը՝ տարայի պարունակությունը:

Ըսդհանուր առմամբ՝ մեր երկրի պետական կառավարման կարգերը եւս առնված են արեւմտյան օրինակից: Խոսքը ոչ միայն օրենքների, այլ ըսդհանուր գաղափարների մասին է՝ մարդու իրավունքների հարգում, ժողովրդավարության հասկացություն, պետական մարմիններ՝ օրենսդիր, գործադիր, դատավաններ: Եւ խոանա տարանքատումն...

զան, եւ սրբաց Խարասչատուսը...
Սակայն, այս բոլոր հասկացությունները միայն այն ժամանակ կարող են արդյունք պահովել, եթե կարողանան համապատասխանել միջավային եւ միջավայրի ու միմյանց հետ հարաբերություններուն զարգացման եւ բովանդակային իմաստավորման մտումներ պարունակել: Ահա այդ ժամանակ է, որ մեզ օգնության պիտի գա բարոյագիտությունը: Ներկայացվող այս բոլոր Եվրոպական «տարաները» գործեն լինելու պարունակությունից կամ չեն ծառայելու իրենց նպատակին, եթե համապատասխան կյութով բարուակներուն առևել:

բարոյականությամբ չցվեն:

Մեր Երկիրը թեւակոխել է զարգացման կարեւոր փուլ: Պետք է կարողանանք առավել արդյունավետ օգտագործել այս պահից: Ընսարկվում է Սահմանադրության փոփոխությունները եւ Նախատեսվում են 2017 թվականին ժողովրդի դատին ներկայացնել Արցախի նոր Սահմանադրությունը: Սա այն բացառիկ առիթներից է, որտեղ մենք կարող ենք ունենալ թոհք քային զարգացում, եթե ճիշտ օգտվենք հնարավորություններից եւ զանց առնենք միայն ձեւականություններին հետեւելոց: Բանավեճը կենսական է եւ անհրաժեշտ:

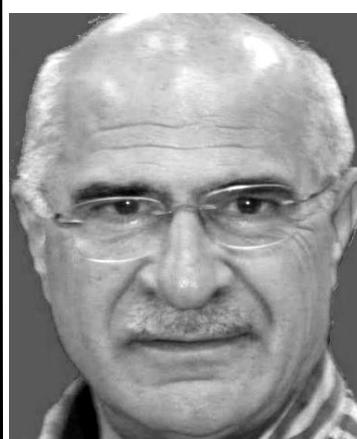
Վարչապետ Կարեն Կարապետյանի առաջին այցը՝ Աղօսիւ

Կարչապետի պաշտոնում նշանակվելուց հետո առաջին անգամ աշխատանքային այցով Արցախի Հանրապետություն է այցելել Հայաբնակ Կարեն Կարապետյանը կառավարության եւ պաշտոնատարայի անձանց ուղեկցությամբ: ՀՅ գործադրության հեկավարի արցախյան օրակարգը հագեցած էր. հանդիպումները սահմագահականում, Ազգային ժողովում եւ կառավարությունում, ծաղիկների խոնարհում Ստեփանակերտի հուշահամալիրում, այցելություններում, առաջնագիծ: Երկօրյա այցի ժամանակակից քննարկելու հայկական երկու պետությունների տնտեսական, քաղաքական, ռազմավարական համագործակցության առնչությունների շուրջ:

լայն շրջանակ:

Եթեկու կառավարությունների ղեկավարներն այցն ամփոփել ելուատվամիջոցների ներկայացուցիչների հետ հանդիպումով։ Սամուլասուլիսի առաջին հարցն առաջևադիրքում՝ մեծամասամբ անապահութանիցների երեխաների բանակում ծառայելու մասին եր։ Կարենականացնելու նշելու որ եթէ ու

ՄԱՐԱԴ

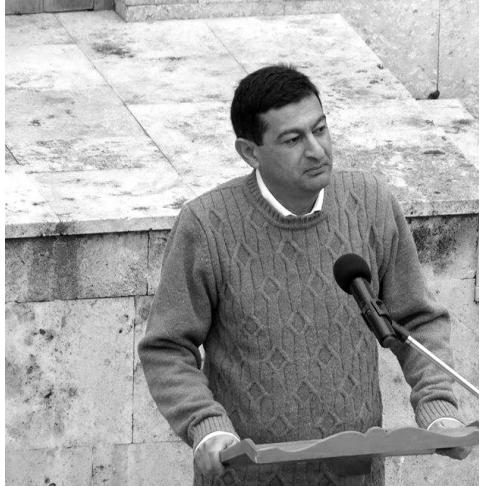
Հ.3. Դաշնակցության Բյուլող խոր վշտով տեղեկացնում է, որ նոյեմբերի 16-ին, կարճատեվ հիվանդությունից հետո, իր մահկանացուն կնքեց վաստակաշատ ընկեր, ՀՅԴ Բյուլորոյի երկար տարիների գործապար (աշխատակազմի ղեկավար)

3.3. Դաշնակցության մեջ ընտանիքի անունից մեր վշտակցությունն ենք հայտնում Առ Օխինքանի ուսումնակիցներին և ուսումնակիցների ընդունակության համար:

3.3. Դաշնակցութեյան Բուռող

ԼՂՅ Եկոնոմիկայի փոխնախարարը գբոսաշրջության հեռանկարների,
Դաշնակցություն-իշխանություն համագործակցության Ել լրատվական դաշտի մասին

- Պարոն Շահվերդյան, Արցախի տևականությունը պարզ է այսօր գարգաման ինչպիսի՞ հեռանկարներ ունի:

- Ես կիսում միայն ինձ վերապահված ոլորտի՝ գրոսաշրջության զարգացման մասին: Պետք է ասեմ, որ ըստ վիճակագրական տվյալների՝ գրոսաշրջության թղթածագությունը տնտեսության վրա կազմում է ներքին համախառն արդյունքի 3%-ը, որևէ, ինչ խոսք, կարեւոր ցուցանիշ է: Մենք փորձում ենք այդ ցուցանիշն ավելի բարձրացնել Ղարաբաղում այնպիսի ծառայությունների մասուցմամբ, որոնք բերում են գրոսաշրջիկների թվաքանակի ավելացմանը եւ գրոսաշրջիկի գիշերակացի երկարածզմանը: Եթե 10 տարի առաջ մենք ունեցել ենք միջինը 2,5 գիշերակաց, ապա այժմ ունենք նվազագույնը 4 գիշերակաց: Դա նշանակում է՝ ավելացել է յուրաքանչյուր գրոսաշրջիկի ներդրումը մեր տնտեսության մեջ: Խոսքը շուրջ 3 միլիարդ դրամի մասին է, որը թողնում է երկիր ալ-

ցելած միայն օտարերկրյա գրոսաշրջկը: Դրան պետք է ավելացնել Յայաստանի Յանրապետության քաղաքացիներին եւ այս սփյուռքահայերին, ովքեր ունեն հայկական անձնագիր: Բացի զուտ ՀԱՀ-ի վրա ազդեցություն ունենալուց՝ պետք է նշել, գրոսաշրջությունը դրական ազդեցություն է թողնում նաեւ շրջանների համաշխափ զարգացման վրա: Այս Վայրերում, որտեղ գրոսաշրջային գրավչություններ կան, աշխատատեղեր են ավելանում, տնտեսական աշխուժություն է նկատվում:

- Πωροὶ Σωκρέτουγιαν, ψευχὴν τωρήσιν-
ρην Ὠρωπαῖς πολιτείαι λαόντες τὸν θεόν
μασσαμένους μεταποιεῖσθε, οὐδὲν
τωραφ-Φέταρη, Αργωστὶ Τελεταρη, φῆ-
σιν τοι τε μέτρον αισθανμένων φωνωτοποίηστροι:
Οὐδὲντος δέ τοι τοιούτου οὐδὲντος
τοιούτου οὐδὲντος οὐδὲντος οὐδὲντος:

- Փառատոնները, հանրային միջոցա-
ռումները շատ կարեւոր են զբոսաշրջու-
թյան զարգացման համար, որովհետեւ Նոր
զբոսաշրջագրավուլթուններ են: Սակայն
մենք պետք են հասնենք Նրան, որ հանրային
այսպիսի ծեռնարկումների օրերը հստա-
կեցված լինեն և ախօրոք, օրինակ՝ կես տա-
րի առաջ: Այս առումով միայն գիտու փա-
ռատոնն ու բերդի տոնն ունեն հստակեց-
ված օրեր: Մյուս հանրային միջոցառու-
մները նախօրոք չեն իրագեկվում, որին
պատճառով եւ զբոսաշրջիկների Ներգ-
րավկման պոտենցյալ հնարավորության
մի փոքր մասն է օգտագործվում:

- Կուզենայի մի փոքր ծավալվեհը տուրիզմի զարգացման նոր մոտեցումների, նոր ուղղությունների մասին:

- Կերշերս շատ է խոսվում այդ նոր ուղղությունների մասին. հիմա մենք ունենք արկածային գրոսաշրջության նոր տարրեր, Եթևորուսաշրջության տարրեր: Այս բոլոր ուղղություններն, այսպես թե այսպես, այսօր ել գոյություն ունեն, բայց յուրաքանչյուր ուղղության համար հասունացել է ժամանակը՝ կոնկրետ քաղաքականություն մշակելու, հստակ ծրագրեր ունենալու: Դա բավական երկարատես աշխատանք է, բայց գործընթացն արդեն սկսել ենք:

- Տարին արդեն ավարտվում է. ի՞նչ ձեռքբերում եք ուսեցակը 2016-ին:

- ՄԵՆՔ, իհարկե, պետք է նշենք, որ ապրիլյան բառօրյա պատերազմն իր բացասական ազդեցությունն ունեցավ. գրուաշղչիկների քանակը պակասեց 40%-ով։ Մի ամբողջ պետական համակարգ աշխատեց, որ վերականգնվի երկիր իմիջը. կայունության, անվտանգության զգացումը. Գնալով բացասական ազդեցությունը և կազմում է: Տարվա կտրվածքով հասցվել են 17%-ի, իսկ հոկտեմբեր ամսին աճ գրանցվել: Սա շատ դժուական միտում է: Յուս ունենք՝ մինչեւ տարվա վերջ ավելի խվագեցնել բացասական ազդեցությունը:

- Որպես Յայ Յեղափոխական Դաշնակցության անդամ փոխախարար, ինչպես եք տեսնում Դաշնակցություն-իշխանություն համագործակցությունը եւ ինչ ավելացներ ունեք:

- Դաշնակցությունը Դարաբաղում հշանառության մաս է կազմում՝ այն օրվանից, երբ ընտրվեց գործող նախագահը։ Մենք պետք է առաջել լուսարձակեած, թե Դաշնակցությունն ինչ դերակատարություն ունի իշխանության մեջ։ Մեր համագործակցությունը միայն դրական արդյունքներ է

-Պատերազմից հետո Դուք եղեք Եր Արցախի լրատվական դաշտում, «Ապառաժ»-ի խմբագիրն էք: Խըզպէ՞ս կզնահատեք Արցախի այսօրվա լրատվական դաշտը:

- Ոչ միայն պատերազմից հետո, այլ պատերազմից շատ առաջ, հենց Արցախ-

յան շարժման առաջին հիմքությունը եղանակը է լրատվական դաշտում: Ցավոք, պետք է նշել, որ այսօրվա լրատվական դաշտը միապահագություն է, կարծիքների բազմազանությունը հասցված է նվազագույնի, որևէ ընթերցողներին հնարավորություն չի տալիս ինքնուրույն կողմնորոշվելու այս կամ այն հրավիճակի վերաբերյալ: Չա շատ վատ է: Բացառությունն չեւ նաեւ «Ապառաժը»: Եթե համեմատում ենք մի 10 տարի առաջ ունեցած մակարդակին, այն ժամանակ լրատվական դաշտն ավելի բաց էր, ավելի բազմակարծիք էր: Մամուլը, անսպայման չեւ, որ ընդդիմադիր լինի բազմակարծությունն ապահովելու համար. բացը կարող է լրացվել հենց ներկա մամուլի էջերում: Եթի մամուլը չի տալիս ինքնադրսեւորվելու հնարավորություն, այդ բացը գնում է տեղ գտնելու ֆեյսրության էջերում եւ այլ սոցցանցերում: Պետք է տարակարծությունները տեղ գտնեն եւ պետական լրատվամիջոցներում, եւ կուսակցական մամուլում: Կառուի է լիսել կառավարության անդամ ու այլ տեսակետ ունենալ որեւէ հարցի շուրջ: Հասարակությունը միշտ էլ բազմակարծիք է, եւ դա պետք է իր արտացոլումը գտնի լրատվամիջոցներում, այլապէս առաջանում է կարծիքների լճացում: Սենք քոլորս, եւ հատկապես լրատվամիջոցները, պարտավոր ենք պայքարել դրա դեմ:

Եհիշա ԲԱՂՐՅԱՆ

Միջնորդների լավատեսության հերթական հասցեն՝ Համբուրգ

Առաջիկա դեկտեմբերին նախատեսված է Համբուրգում անցկացնել ԵԱՀԿ անդամ երկրների արտգործախարարների խորհրդի նիստը, որի շրջանակներում Մինսկի խմբի համանախագահները մտադիր են հանդիպում ունենալ Հայաստանի եւ Աղրթեղանի արտգործախարարների հետ:

Թե որքան իրատեսական են այդ համ-
դիպման հետ կապված միջազգային միջ-
նորդների հոլուսերը, դժվար է ասել: Ճիշտը
խոստովանած՝ կասկածներն առավել
քան գերակշիռ են: Բանն այն է, որ ան-
կախ բանակցությունների անցկացման
վայրից, մակարդակից ու ճեւաչափից,
Դարաբաղյան հիմնախնդրի շուրջ միևն
այդ բազմից տեղի ունեցած հանդիպում-
ներն այդպես ել որոշակի հանգուցալուծ-
ման չեն հանգեցրել: Ըստ որում՝ խնդիրը
ոչ միայն այն է, որ բանակցային գործըն-
թացում թե Երեւանը եւ թե Բաքուն հան-
դես են գալիս հակադիր եւ իրարամերժ
դիրքերից, այլև՝ որ Բաքուն պարզապես
այսքան ել խիստ շահագրգռված չէ, որ-
պեսզի հակամարտությունը խաղաղ կար-
գագորում ստանա: Խնդրի խաղաղ լու-
ծումն ամենեւին չի բխում Աղրթեշանի
գործող իշխանությունների շահերից: Աղընդհատ
տարաբնությը, շատ հաճախ՝
անհմաստ խոցընդուներ ստեղծելով գոր-
ծընթացում, Բաքուն, փաստորեն, արիւ-

Մասնաւութեա, բայց այս գործութեա, այս առաջ տակալուրեն ճգճգում է այս:

Թե ինչո՞ւ դժվար չէ կրահել, դատելով աղորեշանական մամուլի հրապարակումներից եւ, առանձնապես, այդ հանրապետության քարձրագույն դեկավարության եւ տարբեր տրամաչափերի այլ պատասխանատուների հրապարակային երազերեա:

Ըստ այսի բարեկարգության պահանջմանը առաջարկվում է այս աշխատավորության առաջարկը:

այս Լեռնային Ղարաբաղը՝ հարակից ազատագրված տարածքներով հանդերձ, ինչը տեղի ունեցող բանակցությունների բուն առարկան է Եւ որի շուրջ մշտապես ծավալվում են տարբեր մակարդակների ու ձեւաչափերի հանդիպումներն ու ըն-նարկումները: Իրականում Բաքուն Լեռ-նային Ղարաբաղից բացի ոչ պակաս չափով շահագրգրված է նաև Յայսատանի Յանրապետության տարածքով: Աղբբե-շանի մայրաքաղաքից պարբերաբար հն-չոյ այս զառանցական հայտարարությունները, թե Ներկային Յայսատանը պատմականորեն աղբբեշանական տա-րածք է՝ որպես Աղբեմոյս Աղբբեշան, եւ վաղ թե ուշ վերադարձվելու է Աղբբեշա-նին, ինչի արդյունքում վերջապես ընդհա-նուր պետական սահմանով կամ առանց դրա կմիավորվեն նոյն եթևիկ ծագման երկու եղբայրական՝ աղբբեշանական եւ թուրք ժողովուրդները, Բաքվի հենց այդ ռազմավարական ծրագրի արտահայտությունն է: Յայ Եւ այլազգի քաղաքագետնե-րի ու վերլուծաբանների միանգամայն հիմնավոր բնորոշմամբ՝ դա նոյն տի-րահիշչակ պանթուրքական ծրագիրն է, որի իրագործման հովերով են շարունա-կաբար համակած եւ Բաքուն, եւ Անկա-ռան:

Եվ իմա, ԵԱՐԿ Մինսկի խմբի ամերիկացի համասխազգական Ձեյսս Ուրութեղը, ով, չեմ ուզում ու չեմ կարող կասկածել, քաշատեղյակ է այդ հեռահար ծրագրի անգամ աներեւոյթ սահակըներին՝ բոլոր մանրամասներով հանդերձ, ահա դարձյալ՝ երեւի թե իր գուտ մարդկային ռումանական խառնվածքի բերումով, ոգեւորված Երամբուրգի հանդիպման հեռանկարով։ «Սենք անհամբերությամբ ենք սպասում Յանովոցի համբաւանալու Երևանությունը»

Նը շարունակելու համար եւ պատրաստ ենք աշխատել կողմերի հետ՝ հակամառ-տության բազմակողմ կարգավորմանը համելու համար.- օրերս հայտարարել ենա՝ հավելելով, - կարեւոր է, որ կողմերը համանախագահերի հետ գրուցներում, բանակցային սեղանի շուրջ միմյանց հետ շփվելիս հուսով են արտահայտվում առաջարկների ու գաղափարների, ինչպես նաև Վիեննայում ու Սանկտ Պետերբուրգում ձեռք բերված համաձայնությունների մասին»: Երեւի թե, ոչ ինչո՞ւ Երեւի, հատատապես նույն կերպ են մտածում նաև Միջնակի խմբի համանախագահության նրա գործընկերները: Թեկուզ արժե միոքանի վերապահում կատարել այստեղ՝ պարունայք միջնորդները մտածո՞ւմ, թե առանց մտածելու են ասում այդ մասին: Եվ կամ, ասում են ու նո՞ր միայն մտածում: Այլապես նրանք վաղոր պետք է մտածած եւ ասած լինեին, որ Բաքուն քառիս բուն իմաստով թքած ունի թե Վիեննայի եւ թե Սանկտ-Պետերբուրգի պայմանավորվածությունների վրա, անկախ նրանից՝ բանավո՞ր, թե՞ գրավոր եին դրանք: Կամ, մեկ այլ հանգամանք. եռանախագահները բազմիցս ասել են, որ հիմնախնդիրը կարող է լուծվել միջազգային իրավունքի երեք սկզբունքի հիման վրա՝ ուժի եւ ուժի սպառնալիքի չկիրառում, ազգերի ինքնորոշման իրավունքը տարածքային ամբողջականությունը:

Սինէդեր ահա, մի կողմից հայտարարելով, թե պատրաստ է մասնակցել Եռանախագահների կողմից Նախաձեռնվող հասդիպումներին, Բաքուն մյուս կողմից՝ հայտարարում է, թե Ղարաբաղյան հիմնախնդիրը լուծումը կարող է լինել միջազգային հրավունքի միայն մեկ՝ տարածակի անորոշականութամբ վարույթի հի-

ման վրա: Այսինքն՝ դարձյալ թքած ունենալու Բաքվի նույն պահվածքն է: Ազելին՝ վկայակոչեմ Յայաստանի ԱԳ Նախարար Եղուարդ Նալբանդյանի խոսքը. «Ադրբեցանը մի քանի ամիս շարունակ հրաժարվում էր ընդհանրապես եռանախագահենթի հետ հանդիպել՝ ասելով, որ նրանք դատարկ, անօգուտ գրոսաշրջկեր են»: Կսել է թե՝ պատահական, անկոչ հյուրեր են: Պարզապես ապշանք է հարուցում՝ Մինսկի խմբի համանախագահերը եւ, ի դեմս Նրանց, համանախագահ գերտերությունների Նախագահներն ինչպես են հանդուրժում Բաքվից հրենց հասցեազրված նման Վիրավորանքը: Դատելով համարժեք արձագանքների բացակայությունից՝ կարելի է ենթադրել, որ լավ էլ հանդուրժում են՝ երեւի կարծելով, որ դա ընդունելի անհարակի հարցումն ամքորդն է:

Այսուամենայինկվ, կկայանա՞ արդյոք
Համբուրգի հանդիպումը, որի մասին այս-
պես սրտատրոփ երազանքով է խոսում
պարուն Ուորլիքը: Կկայանա անշուշտ,
ինչպես որ Նախորդ բռնոր հանդիպումնե-
րը, որոնք, ելնելով դրանց արդյունքներից,
հակամարտության ադրբեջանական կող-
մի համար, փաստորեն, բանակցային
իմիտացիա էին, այլ ոչ՝ բանակցային
իրական գործընթաց: Նովյա այդ իմիտա-
ցիան, դժվարանում եմ կասկածել, հեր-
թական անգամ Կերեւակի նաեւ համ-
րուրասի հաւաքանակ ժանական:

բուրգայ հասդիպանն ժամանակ:

Իսկ մինչ այդ հակամարտ զորքերի շփման գծում աղրբեշանական կողմից շարունակաբար կրակոցներ են հեջում տարբեր տրամաչափի գիլատասակներից եւ դիրքապահ հայ զինվորներ են զոհվում, ինչը արդեն ամենեւին էլ խիստացիա է, առ առաջն ակրո երանակներուն:

ԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ:

ՀՅԴ նախաձեռնությամբ ստեղծված կամավորականների պահեստային գումարտակը պարապմունքներ կանցկացնի

ՀՅԴ գերագույն մարմին նախաձեռնած պահեստային գումարտակը գրեթե կազմավորված է եւ առաջիկայում ՊՆ համապատասխան մասնագետների աշակցութամբ ուսումնավարժական հավաքներ կազմի՝ անհրաժեշտ պահին բանակի կազմում մեր երկիր տարածքը պաշտպանելու համար:

Այդ մասին մեզ հետ գրուցում հայտնեց ՀՅԴ Հայաստանի Գերագույն մարմին անդամ Հրազ Թադեոսյանը:

- Պարուն Թադեոսյան, հոկտեմբերի 13-

ին ՀՅԴ ԳՄ ազատամարտիկների հարցերի հանձնախումբը հայտարարեց, որ կամավորում է կամավորականների պահեստային գումարտակ, որի կիրառումը նախատեսվում է միայն լայնածավալ մարտական գործողությունների վերսկսման դեպքում: Ի՞նչ փուլում է այս գործընթացը:

- Այս պահին կազմավորման գործնթացը ընթացի մեջ է, բայց շատ շուտով գործընթացը կամբոջանա, կավարտվի: Բնականաբար, արդեւ կան անհրաժեշտ թվով կամավորներ, բայց դեռ հերթագործում ընթացի մեջ է:

- Երբ հերթագորում ավարտվի, ի՞նչ է լինելու դրանից հետո:

- Չորամաս է ծեւավորվում եւ, Աստված մի արասց, պատերազմի դեպքում մեր բանակի կողքին է կանգնում հակառակորդի դեմ մարտնչելու համար:

- Կամավորները ուսումնավարժական պարապմունքներ անցկացնեմ են:

- Հիմա հավաքագրումները պարտվում են արդեն, դրա հետ կապված որեւէ խնդիր չունենք: Գումարտակի կազմավորումն ավարտվելուց հետո ՊՆ համապատասխան մասնագետների աշակցությամբ պետք է սկսվեն ուսումնավարժական հավաքներ, որտեղ հերթագրված անձինք պետք է անհրաժեշտ պատրաստու-

թյուն ստանան եւ կազմ ու պատրաստ լինեն անհրաժեշտ պահին իրենց պարտականությունները կատարելու համար:

- Դուք Նշեցիր, որ կան անհրաժեշտ թվով կամավորներ: Ո՞րն է այդ թիվը:

- Այս պահի դրությամբ 500 կամավորներ արդեն գրանցվել են, բայց մենք դեռ ստուգում ենք բոլորի առողջական վիճակը, այլ հանգամանքներ, որպեսզի ըստրություն կատարվի: Այսինքն՝ այսպես չէ, որ պետք է անպայման բոլորը լինեն գումարտակի կազմում:

- Յավաքագրված բոլոր մարդիկ դաշնական են, թե՞ ո՞ս պարտադիր չէ:

- Այս պարտադիր չէ, մենք երբեք որեւէ գործ մեզանով չենք արել:

- Յավաքները, ուսումնավարժական պարապմունքները որուն դեռ անցկացվելու:

- Այդ բոլոր հարցերը ՊՆ-ից ճշտեք, որովհետեւ այդ գորամասը լինելու է ՊՆ պահեստային գորամասը. Նախարարության տրամադրության տակ է լինելու: Պաշտպանության նախարարությունը պետք է որոշի, թե որ գորամասում պետք է հավաքվեն, հավաքները որտեղ պետք է անցկացնեն:

- Պարուն Թադեոսյան, «Պահեստագործ սպաների համահայկական միության» նախագահ, պահեստագործ գեներալ-մա-

յոր Վարդան Ավետիսյանը հանդես էր եկել հայտարարությամբ՝ աշխարհազորային ջոկատների հրամանատարներին խնդրելով մոբիլիզացնել կամավորական բոլոր ուժերը: Կապ ունեն ձեր եւ Ավետիսյանի հայտարարություններն իրար հետ: Ձեր տեղեկություններով՝ առաջիկայում հնարակով՝ ուսպանական գործողություններ:

- Մենք Վարդան Ավետիսյանի հայտարարություններ ու մասնավորացեն նշանակած մի առնչություն չունեն: Որեւէ այլ տեղեկության ես չեմ տիրապետում:

Հիշեցնենք, որ ՀՅԴ ԳՄ տարածած հաղորդագրությունում մասնավորացեն նշանակած մասնակցությունը վեր հանցեցնելու հետ ոչ մի պարտադիր չունենալու չունենալու մասին: 2016 թվականի 2-ից սկսված լայնածավալ մարտական գործողություններին հանպատրաստից կամավորականների մասնակցությունը վեր հանցեցնելու համար հաջողակ է անցկացնել կազմակերպական եւ պատրաստական վարչության մասին: Այդ իսկ պատճառով, ՀՅԴ ՊՆ-ի հետ համաձայնեցված, ՀՅԴ Գերագույն Մարմինը որոշում է կայացրել՝ կազմավորել կամավորականների պահեստային գումարտակ, որի կիրառումը նախատեսվում է միայն լայնածավալ մարտական գործողությունների վերսկսման դեպքում»:

armtimes.com

Բոլորատիրությամբ եւ հարստությամբ նախապաշտարված բոնապետը. Էրդողանի 12 սկանդալները...

Վեցին նրա հրահանգները՝ «գրեթե մեկ միլիարդ դոլար կանխիկ գումար վերացնելու մասին: Էրդողանն օգտագործեց իր ազդեցությունը դատարանների վրա՝ դատ չեղալ հայտարարելու եւ ծերբակալելու այն դատախազներին ու դատավորներին, որոնք ճգնաժամություն էին հետապնդում լինելու:

2. Օրտե՞ն է Էրդողանի համալսարական դիպումը:

Էրդողանը պնդում է, որ 1981 թ. ավարտել է Ստորաբուլի Մարմարայի համալսարանը: Հնարավոր է, որ նրա դիպումը կեղծված է: «Քառամյա քարձորագույն կրթությունը պարտադիր նախապայման է նախազարդ լինելու համար: Եթե Էրդողանը ստուգ է դիպումի մասին, արդյոք նա կարող է մնալ որպես նախագահ:»

3. Արյող կա՞ այլ պատմություն հետաշրջան փորձի հետեւում:

Էրդողանը պատեց աշխատանքից եւ բանտարկեց իր հազարավոր քաղաքական հակառակորդներին՝ նրանց մեղադրելով ֆեղուլիքի գույների հետ և իր հոգած մաքանական այս պատմությունը եւ լուսակարչական ապացույցներ ներկայացնեցին, Էրդողանի պատասխանը եղավ լուր հրապարակած թերթի խմբագրի ծերպակալում: Նույն կերպ, եթե թուրք գիւղութերը կանգնեցրեցին գետի առաքումը դեպի Սիրիա, Էրդողանը հրամայեց ծերպակալել ոչ թե մաքսանենգներին, այլ գիւղութերին...»:

4. Եթե կա FETO, կա՞ արյող ԷTO:

Էրդողանը գյուղենի շարժման անվանում է «Ֆեղուլիքստական ահարեկչական կազմակերպություն (FETO)... Եթե թուրքաւորելի է խոսել FETO-ի մասին՝ որպես ահարեկչական խմբի, արդյո՞ք հավասարապես ընդունելի կլինի հիշատակել Էրդողանի ստուգների ահարեկչական կազմակերպություն (ETO):»

5. Եթե գյուղեն ահարեկչի է, ապա ինչ է եր Էրդողանը աշխատառում նրա հետ մինչեւ 2013 թվականը:

Գյուղեն եւ Էրդողանը գրեթե միեւնույն կրոնական փիլիսոփայական սկզբունքների կրողներ են մինչեւ 2013 թվականի իրենց բաժանումը: Ինչո՞ւ է այժմ գյուղեն ահարեկչի համարպատակների ահարեկչական կազմակերպությունը (ETO):

6. Ինչո՞ւ են հաղորդում Թրդական աշխատավորական կուսակցության (PKK) հարձակումների մասին, բայց ոչ ԻԼԻԴ-ի:

«Երբ PKK-ն կամ քրդական ծայրահեղական խմբերն են հարձակվում, դրանք օրեր շարունակ թուրքայություն գերիշխող ին-

րագրեր են, քանի որ հետաքննությունը շարունակվում է, իշխանություններն անվանում են կասկածալներին եւ այսն... Սակայն երբ ԻԼԻԴ-ը հարձակվում, թուրքիայի կառավարությունները արգելում են հրապարակությունը հետապնդում մասին:

7. Ինչո՞ւ է Թուրքիայի հետախուզություն օգնում «Նուրա ծակատին» եւ ԻԼԻԴ-ին:

«Անհերետի փաստեր կան, որ թե «Նուրա ծակատը»՝ «Ալ-Զահիդայի» սիրիական թերթ, թե ԻԼԻԴ-ը Թուրքիայի իշխանություններից ստացել են գետք, աշակությունն եւ սարքավորություններ: Երբ լրացրողները բացահայտեցին այս պատմությունը եւ լուսակարչական ապացույցներ ներկայացրեցին, Էրդողանի պատասխանը եղավ լուր հրապարակած թերթի խմբագրի ծերպակալում: Նույն կերպ, թուրք գիւղութերը կանգնեցրեցին գետի առաքումը դեպի Սիրիա, Էրդողանը հրամայեց ծերպակալել ոչ մաքսանենգներին, այլ գիւղութերին...»:

8. Արյողը թո՞ւրք մահապարտների ջոկատ եւ կանգնած Փարիզի սպանությունների հետեւում:

«2013 թ. մարդաբանները մահապատճի ենթակեցին երեք քուրու ակտիվիտետների՝ Փարիզի իրենց գրասենյակում: Նրանք երեք եւ ՊKK-ի անդամներ են... Փրանիայում ծերբակալված Օմար Գյուլեյը 32-ամյա մի թուրք էր, որը ֆրանսիա էր տեղափոխվել 9 տարեկան հասակում: Սպասությունից հետո կատարված հեռախոսագրությունների ասուլումից պարզվել էր, որ նա հետ է զանգել թուրքիայի հետախուզական անվայությա

«Հողին պետք է տեր կանգնել. Նրա համար շատ թանկ ենք վճարել»

72-ամյա Զոյա Ծատրյանը ամբողջ կյանքի ընթացքում երազել է, որ իր զավակները՝ Կարոն, Կամոն, Գառնիկն ու Գայանեն, նոր «ճյուղեր» տան իրենց գերդաստանին: Ասում է՝ իենց այդ փափագով էր մեծացրել իր չորս զավակներին, սակայն....: Զոյա Ծատրյանն ապրում է ԼՂՀ Շուշիի շրջանի Ջարին տակ գյուղում: Այսօր զավակներից երկուսն են նրա կողքին: Նա ցանով է հիշում այն օրը, երբ դարաբառյան պատերազմի ժամանակ Ջարին տակը տվեց առաջին զոհը: Իր ասելով՝ Վրշավիր Մարգարյանն էր: Ասում է՝ «Մինչեւ հիմա հիշում եմ, թե ինչպես մեզ այդ լուրջ հայտնեցին ու հավելեցին, որ երեք անգամ «վայ մամ» է կանչել ու մահացել»: Այդ խոսքերը տպավորվել էին նրա մեջ ծանոթ մի ցանով, որ հուշում էր իր ավագ որդու մասին: Կարոն, գյուղի առաջին վիրավորներից էր: Վիրավորվել է 1991 թվականի մայիսի 13-ին: Ուղիղ յոթ ամիս խնամում էին՝ մինչեւ ոտքի կանգնեց: Կարոն երկրորդ կարգի հաշմանդամ է: Մյուս որդին՝ Գառնիկը, նույնպես մասնակցել է մարտական գործողություններին, այդ թվում՝ Ջարին տակի ինքնապաշտպանությանը: Այն ժամանակ դեռ 24 տարեկան էր: Նոր էր ավարտել Խորհրդային բանակում զինվորական ծառայությունը: Զոյա Ծատրյանն այսօրվա պես հիշում է պատերազմի տարիները: Չորս ամիս տանը չէր, ուրիշի տանը էր ապրում: Օրերից մի

1992 թվականի նոյեմբերի 27-ին Գառնիկը մահացավ՝ Սարտակերտում՝ տրակտորով էր շրջվել։ Մայրն ասում է, որ որոին միշտ կրկնում էր. «Թուրքի (աղոթքանցուհեղ.) գլուխից հաստատ չեմ զոհվի, քանի որ Նրանք ճիշտ Նշանակետ չեն կարողանում բռնել»։

Մոր ցավն այդքանով չէր սահմանափակվել: 2012 թվականի մայիսի 9-ին ին-

Փարկտից մահացավ մյուս որդին՝ 48-ամյա Կամին։ Դուստրը՝ Գայանեն, պատերազմի ժամանակ մոր մոտ էր մսում, եւ գյուղի ինքնապաշտպանության օրու չեր հավատում, որ Վերջապես գյուղը ազատաբռվել է։ Այնքան էր Վախեցել, որ

Նույնիսկ տնից դուրս չեր գալիս: Դրսում ծուխ էր, հրդեհված տներ, դիակներ, վիրավորներ, եւ նրան թվում էր, թե մարտական գործողությունները դեռ շարունակվում են: Գայանեն այժմ ամուսնացած է, դրստր ունի եւ շարունակում է ապրել գյուղում: Զոյա Ծատրյանն այսօր ապրում է իր վիրավոր որդու՝ Կարոյի հետ: Գյուղում Կարոյին գիտեն՝ որպես հմուտ արիեստավոր, դարբին, սակայն պատերազմում վիրավորվելուց հետո նա ստիպված թողել է արիեստը: Այժմ գյուղատնտեսությամբ է զբաղվում: Վվագ որդին՝ Անդրեասը, աշխատում է հանրապետական հիվանդանոցում, իսկ դրստրը՝ Մարիամը, ամուսնացել եւ բնակվում է Ֆրանսիայում: Ամեն մեկն իր գործն ու եկամուտն ունի, իսկ Զոյա Ծատրյանն էլ իր ստացած թշշակով է փորձում օգնել զավակներին ու թռններին: Հինգ թոռ ունի, եւ միայն մի բան է երազում, որ նրանք պատերազմ չտեսնեն ու փորձեն շենացնել այսքան մեծ զնով ազատագրված հոդը: «Յողի համար ենք կռվել, պայքարել, արյուն թափել, բայց նոյն այդ հոդը այսօր չենք մշակում», -այսպես է իր մտահոգությունը կիսում: Որդու մտահգությունն էլ է հոդի հետ կապված: Ասում է՝ «հոդին պետք է տեր կանգնել, մշակել, քանի որ այս հոդի համար, որի վրա քայլում ենք, շատ թանկ ենք վճարել»:

ԱՐԴՅՈՒՆԱՎՈՐ

Հոգեստների կարգավորման կենտրոն «Եմպատիա»

Երկարատեւ պատերազմական իրավիճակում գտնվող տարածաշրջանում հոգեբանական հիմնահարցերը բարդ են ու բազմաբնույթ: Այդ կարենորությունը նկատի ունենալով Է ստեղծվեց հոգեսոցիալական կարգավորման կենտրոնը: Մեր հարցագրույցը կենտրոնի տևօրէն, հոգեբանական գիտությունների թեկնածու Անահիտ Լալայանի հետ է:

- Ե՞րբ է ստեղծվել հոգեսոցիալական կարգավորման կենտրոնը Եւ ի՞նչ նպատակով:

- Ծիշտն ասած, Նպատակադրվածություն վաղուց է եղել: Մենք ունեինք հոգեբանական կենտրոն Երևանում համար, քաղաքային պոլիկլինիկայում մեծերի համար ունեինք ամբողջատոր մասնագիտացված ռանձնասենյակ, բայց 1994 թվականից հետո շատ մեծ լարվածություն կար բնակչության շրջանում եւ ստեղծվեց հոգեբանական ծառայություն: Ազգում այն ստեղծվեց արտասահմանյան մեր գործընկերների կողմից, եւ տարիների փորձը ցույց տվեց, որ պետական համակարգում ունենալ նմանատիպ ծառայություն այնքան էլ Նպատահարմար չէ: Ճեն ուզում մարդիք տեսնեն, որ իրենք այցելում են հոգեբանի: Անհրաժեշտություն առաջացավ նմանատիպ ծառայություն ստեղծել մասնավոր հատվածում, որպեսզի հնարավորություն ունենային որպես այլընտրանքային միջոց մեր ծառայություններից օգտվելու:

- Դրա անհրաժեշտությունն զգացվեց հատկապես ապրիլյան պատերազմից հետո:

- Ոչ, այս տարիների ընթացքում մենք

չենք կարող ասել, որ ապրել ենք իշաղա-
դության պայմաններում: Մարդիք իրենց
ամենօրյա հոգսերում պարզապես մոռա-
նում են հոգեբանական ապրումները,
բայց դրանից վտանգը չի քանում, ուղ-
ղակի ապրիլյան պատերազմը ցնցում-
ների երկրորդ ալիքը բերեց մեր հասա-
րակություն: Կենտրոնը բացվեց անցած
տարվա հունիսին, իսկ 2016 թվականի
փետրվարից ԼՂՀ սոցայ նախարարու-

զիրն արդեն ավարտվել է այս տարվա համար: Մենք խոստանում ենք հաջորդ տարիշ, տարբեր հիմնադրամների հետ համագործակցության շնորհիկ, եթե նույնիսկ անվճար չինի, գոնես նվազագույն վճարներով ծառայություններ մատուցել սոցիալական արտոնություններ ունեցող տարբեր խմբերի: Բացի հոգեբանական ծառայություններից, ունենք նաև իրավաբան, հետազոտված պյանավորում

Նագետների որակավորման Եւ փորձի
փոխանակման համար, կազմակերպում
Ենք Նաեւ հեռահար կոնսուլտացիաներ:
Ես, որպես ակադեմիական կրթություն
ուսեցող, գիտությունների թեկնածու,
Նովյագիտության իրավունք ուսեմ տեղում
պրակտիկ հոգեբաններ պատրաստել:
Ուսենք 2-ամսյա դասընթացներ Երիտա-
սարդ մասնագետների համար, ովքեր
կարող են հետազայում աշխատել թե՛
մեզ մոտ, թե՛ այլ ծառայությունում: Վեր-
ջերս Եւ կրթական հաստատություննե-
րում, Եւ աշխատավայրերում հաստիք-
ներ են բացվել՝ հաշվի առնելով հոգեկան
ու ֆիզիկական առողջության հավասա-
րաչափ կարեւորությունը մարդու հա-
մար, որոնք չեն կարող գոյատել
առանց մեկը մյուսի: Լինեն դրանք սր-
տային խանգարումներ, աղեստամոքսա-
յին, թե Էնդոկրին խնդիրներ:

- Դրսում գործող ի՞նչ կենտրոնների հետ եք համագործակցում:

- Համագործակցում ենք Երեւանի «Դավիթյան» կլինիկայի հետ եւ մեր բոլոր լաբորատոր հետազոտություններն ասց ենք կացնում այստեղ, այսինքն՝ մեր լաբորատորիան «Դավիթյան» կլինիկա-

թյան կողմից աշակցություն ստացանք. Մեզ օգևեցին, որպեսզի անվճար հոգեբանական ծառայություն մատուցենք սոցիալական տարբեր արտոնություններ ունեցող մարդկանց: Այս ծրագիրը հոկտեմբերի վերջին ավարտեցինք: Յուսովնեաք, որ հաջորդ տարի եւս այն կշարունակվի:

- Եւ շա՞տ են արդյոք հաճախորդները:
- Հաճախորդները շատ են, բայց ծրա-

Ենք ուսենալ նյարդաբաններ, սրտաբան, թերապևտ: Կենտրոնն ունի սոցիոլոգ-ներ, գործության ուղարկություն:

- Ո՞րն է տարբերությունը՝ այստեղ եւ պոլիկլինիկա այցելելու միջև։

- Տարբերությունը մատուցվող ծառայությունների որակի մեջ է: Ամիսը մեկ մենք դրսից մասնագետներ ենք հրավիրում: Այս տարի արդեն 4 անգամ գիտաժողովներ ենք կազմակերպել տեղի մա-

Եկամուտ ՀՀ Հանրապետության կողմէ

